

Často kladené otázky súvisiace so zavedením BPM6 (dokument vychádza z podkladov ECB)

1. VŠEOBECNÉ OTÁZKY	2
1.1. Čo je to BPM6?	2
1.2. Aké sú hlavné výhody dodržiavania BPM6?	2
1.3. Ako je BPM6 previazaný s ostatnými medzinárodnými štandardami?	2
1.4. Budú sa všetky medzinárodné organizácie a národné štatistické inštitúcie riadiť BPM6?	2
2. ZMENY V PREZENTÁCII	3
2.1. Aké hlavné zmeny v prezentácii zavádza BPM6?	3
2.2. Prišlo k zmenám v konvencii využívania znamienok plus a mínus (znaková konvencia)?	3
2.3. Prišlo k zmenám používaných pojmov?	3
2.4. Existuje nejaká prezentačná zásada BPM6, ktorou sa ECB nebude riadiť?	3
3. METODICKÉ ZMENY	4
3.1. Aké hlavné metodické zmeny BPM6 zavádza?	4
3.2. Prišlo k zvýšeniu/zníženiu počtu položiek na zozname finančných aktív/pasív?	4
3.3. Zmenila sa hranica medzi transakciami a „ostatnými tokmi“?	4
3.4. Bude mať prechod na BPM6 vplyv na hlavné agregáty (napr. účet tovarov a služieb, bežný účet, transakcie na kapitálovom účte a na finančnom účte a v medzinárodnej investičnej pozícii)?	5
3.5. Účet tovarov a služieb (dovoz a vývoz): aké sú hlavné zmeny?	5
3.6. Účet prvotných dôchodkov/primárnych výnosov (dôchodky/výnosy): aké sú hlavné zmeny?	6
3.7. Účet druhotných dôchodkov/sekundárnych výnosov (bežné prevody): aké sú hlavné zmeny?	7
3.8. Kapitálový účet: aké sú hlavné zmeny?	7
3.9. Finančný účet – priame investície: aké sú hlavné zmeny?	7
3.10. Finančný účet – portfóliové investície: aké sú hlavné zmeny?	7
3.11. Finančný účet – finančné deriváty: aké sú hlavné zmeny?	8
3.12. Finančný účet – ostatné investície: aké sú hlavné zmeny?	8
3.13. Finančný účet – rezervné aktíva: aké sú hlavné zmeny?	8
3.14. Medzinárodná investičná pozícia: aké sú hlavné zmeny?	8
3.15. Ovplyvní BPM6 tiež výkaz devízových rezerv (International Reserves Template)?	8
3.16. Existuje nejaká metodická zásada BPM6, ktorou sa EÚ nebude riadiť?	8
4. ZMENY V PUBLIKÁCIÁCH A DOSTUPNOSŤ ÚDAJOV	10
4.1. Kedy budú údaje podľa BPM6 k dispozícii?	10
4.2. Zmenia sa v dôsledku prechodu na BPM6 štatistické publikácie?	10
4.3. Budú dostupné údaje po prechode na BPM6 podrobnejšie?	10
4.4. Aká/aké koncepcia/koncepcie bude použitá/budú použité pre priame zahraničné investície (PZI)?	10
4.5. Aký je referenčný dátum pre spustenie údajov podľa BPM6 (budú k dispozícii staršie údaje)?	10
4.6. Bude možné naďalej nájsť údaje podľa BPM5? Do kedy (referenčný dátum)?	10
4.7. Kde môžem nájsť kvantitatívne informácie o dopade BPM6?	10
4.8. Kde budem môcť nájsť údaje podľa BPM6?	11
4.9. Bude zachovaná rovnaká štruktúra kódovania?	11

1. VŠEOBECNÉ OTÁZKY

1.1. Čo je to BPM6?

BPM6 je skratka pre šieste vydanie *Manuálu platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície (Balance of Payments and International Investment Position Manual)*, ktorý bol zverejnený Medzinárodným menovým fondom (MMF) v roku 2009. Ako naznačuje názov, tento manuál nadväzuje na 5. manuál (BPM5), ktorý bol vydaný v roku 1993, a je najnovším vydaním v rámci série manuálov od roku 1948.

Manuál slúži ako štandardný rámec pre zostavovanie štatistík transakcií (platobná bilancia – b.o.p.) a stavov (medzinárodná investičná pozícia – i.i.p.) medzi danou ekonomikou a zvyškom sveta. Vysvetľuje pojmy, definície, klasifikácie a konvencie pre štatistiku b.o.p. a i.i.p.. Poskytuje takisto krátky úvod do potenciálneho využívania údajov platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície, ako aj účtov danej ekonomiky voči zahraničiu. Príloha č. 8 BPM6 uvádza prehľad všetkých metodických zmien oproti BPM5.

1.2. Aké sú hlavné výhody dodržiavania BPM6?

BPM6 (rovnako ako predchádzajúce vydania) ako štandardný rámec zvyšuje medzinárodnú porovnateľnosť údajov tým, že presadzuje medzinárodne všeobecné prijaté zásady. Najmä poskytuje rámec, ktorý je použiteľný pre najrôznejšie ekonomiky, od najmenších a málo rozvinutých až po vyspelejšie a zložitejšie ekonomiky. Podporuje tiež súlad medzi rôznymi údajovými súbormi tým, že uvádza odkazy na ostatné makroekonomické štatistiky.

1.3. Ako je BPM6 previazaný s ostatnými medzinárodnými štandardami?

BPM6 je konzistentný so Systémom národných účtov 2008 (System of National Accounts 2008 – 2008 SNA), Európskym systémom národných a regionálnych účtov (European System of National and Regional Accounts – ESA 2010), čo je európska verzia 2008 SNA a so štvrtým vydaním Príručky definícií priamych zahraničných investícií (Benchmark Definition of Foreign Direct Investment – BD4) Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), ktoré boli aktualizované v rovnakom období. Manuál OECD stanovuje svetové štandardy pre štatistiku priamych zahraničných investícií (PZI), zatiaľ čo 2008 SNA a ESA 2010 poskytujú štatistický rámec pre národné účtovníctvo. Všetky tieto manuály však zdieľajú základné pojmy, definície, klasifikácie a konvencie, aby bola zaistená konzistentnosť a porovnateľnosť údajov.

1.4. Budú sa všetky medzinárodné organizácie a národné štatistické inštitúcie riadiť BPM6?

Zavedenie nového medzinárodného štatistického štandardu (v tomto prípade BPM6) predstavuje pre väčšinu centrálnych bánk a národných štatistických úradov veľkú výzvu. Všeobecne to znamená zmeny štatistických kompilačných systémov na rôznych úrovniach, od zberu údajov po ich šírenie. Preto sa BPM6 bude zavádzať postupne, niekoľko rokov budú údaje na celom svete dostupné buď vo formáte BPM5 alebo BPM6. V záujme zvýšenia celosvetovej porovnateľnosti údajov schválil MMF formát BPM6 od augusta 2012 aj keď vo väčšine krajín sú údaje označené ako BPM6, odvodené/prenesené (prostredníctvom viac alebo menej automatizovaného procesu) zo skutočných údajov BPM5. V Európskej únii (EU) sa uskutoční prechod na BPM6 v roku 2014 s tým, že Európska centrálna banka (ECB) a Eurostat plánujú prvé zverejnenie agregátov eurozóny a EU vo formáte BPM6 do konca roka 2014.

2. ZMENY V PREZENTÁCIÍ

2.1. Aké hlavné zmeny v prezentácii zavádza BPM6 ?

Najdôležitejšou prezentačnou zmenou, ktorú zavádza BPM6 je samotný názov Manuálu, ktorý teraz dáva rovnaký význam transakciám aj pozíciám (stavom), lebo v názve je zahrnutá položka „medzinárodná investičná pozícia“. Najzávažnejšia prezentačná zmena sa týka priamych zahraničných investícií, ktoré sú teraz štandardne uvádzané na „hrubej“ báze (aktíva a pasíva) namiesto doterajšieho princípu „podľa smeru investície“, čím by sa započítali aj spätné investície (táto zmena má metodický obsah - pozri otázku 3.9). Zavedených bolo niekoľko nomenklatúrnych zmien (pozri okrem iného otázku 2.3), väčšinou za účelom zvýšenia konzistentnosti s národným účtovníctvom. Nové sú napr. pojmy „prvotné dôchodky/primárne výnosy“ a „druhotné dôchodky/sekundárne výnosy“. Zavedené boli aj konvencie vo využívaní znamienok plus a mínus, aj keď len z praktických dôvodov (ako čítať čísla) pozri otázku 2.2.

2.2. Prišlo k zmenám v konvencii využívania znamienok plus a mínus (znaková konvencia)?

Konvencia vo využívaní znamienok v BPM6 je konzistentná s manuálmi národných účtov (2008 SNA a ESA 2010). Na bežnom a kapitálovom účte sú príjmy a výdaje označované s kladným znamienkom, zatiaľ čo v BPM5 boli výdaje uvádzané so záporným znamienkom.¹ Na finančnom účte sa záporné znamienka už nepoužívajú k označeniu rastu aktív (odlev) a kladné znamienka k označeniu poklesu aktív (prílev). Kladné číslo teraz označuje rast aktív alebo pasív a záporné číslo opak (pokles). Znaková konvencia pre medzinárodnú investičnú pozíciu zostáva nezmenená. Aktíva a pasíva sa uvádzajú s kladným znamienkom. Bilančné položky ako „saldo bežného účtu“ alebo „čisté pôžičky“ sa vždy vypočítavajú ako príjmy mínus výdaje alebo čistý prírastok aktív mínus čistý nárast pasív.

2.3. Prišlo k zmenám používaných pojmov?

BPM6 zavádza niekoľko zmien pojmov pre jednotlivé položky. Finančný účet používa nové položky „čistý prírastok aktív“ a „čistý nárast pasív“ namiesto „výdaje“ a „príjmy“. Všeobecne, v podstate sú prijaté inštitucionálne sektory SNA 2008 a klasifikácie používania pojmov finančných aktív/pasív (napr. „dlhopisy a zmenky“ a „nástroje finančného trhu“ sa nahrádzajú dlhodobými a krátkodobými dlhovými cennými papiermi). Ďalším príkladom je termín používaný k označeniu vyrovnávajúcej položky pre finančný účet alebo bežný účet a kapitálový účet spolu, čisté pôžičky, ktoré by boli identické nebyť existencie položky „saldo chýb a omylov“. Funkčné kategórie „finančné deriváty“ sa menia na „finančné deriváty (iné ako rezervy) a zamestnanecké opcie na akcie“, zatiaľ čo termín „obchodné úvery“ je nahradený termínom „obchodné úvery a preddavky“. V oboch prípadoch je to v záujme lepšieho vyjadrenia ich obsahu. Na finančnom účte sa používa termín „reinvestícia zisku“, aby sa odlíšil od „reinvestovaného zisku“, ktorý sa naďalej používa na účte prvotných dôchodkov (pôvodne účet výnosov), aj keď obsah oboch položiek je rovnaký. „Poplatky za využívanie duševného vlastníctva inde neuvedené“ nahrádzajú termín „autorské honoráre a licenčné poplatky“ na účte služieb. Zavádza sa pojem „osobné transfery (medzi rezidentskými a nerezidentskými domácnosťami)“, ktorý nahrádza pôvodné „remitencie pracovníkov“ a je širší.

2.4. Existuje nejaká prezentačná zásada BPM6, ktorou sa ECB nebude riadiť?

Snahou ECB bude, aby vo svojich publikáciách vyhovela všetkým prezentačným zmenám BPM6, najmä pokiaľ ide o prezentáciu údajov na „hrubej“ báze (aktíva a pasíva) pri priamych zahraničných investíciách (PZI) a o novú znakovú konvenciu. ECB však bude publikovať alternatívnu koncepciu (napr. rozšírená koncepcia podľa smeru investície pri PZI) alebo používať jednoduchší jazyk, pokiaľ užívatelia budú takéto koncepcie požadovať alebo pokiaľ zjednodušia pochopenie základných koncepcií.

¹ Na rozdiel od požiadaviek BPM5 boli v publikáciách ECB výdaje na bežnom a kapitálovom účte uvádzané kladným znamienkom, zatiaľ čo vyrovnávajúce položky boli získané ako príjmy mínus výdaje.

3. METODICKÉ ZMENY

3.1. Aké hlavné metodické zmeny BPM6 zavádza?

Základné metodické koncepcie zostávajú v podstate rovnaké, ale niektoré dôležité aspekty sa v súvislosti s BPM6 menia alebo sa zavádzajú nové. Zavádza sa pojem „ekonomické vlastníctvo“, ktorý je kľúčový pri určovaní doby zaevidovania na aktuálnu bázu pri transakciách s tovarom, nevýrobnými nefinančnými aktívami a finančnými aktívami.

Do systému boli doplnené nové finančné aktíva a pasíva, konkrétne pridelené zvláštne práva čerpania ako pasívum centrálnych bánk (menových orgánov) a penzijné nároky a rezervy na uplatnenie štandardizovaných záruk (pozri otázku 3.2). Zmenila sa tiež alokácia účtu a zaradenie mnohých transakcií, napr. obchodné operácie s tovarom (merchanting) sa teraz klasifikujú ako tovar, nepriamo merané finančné sprostredkovateľské služby a iné implicitné finančné služby sú teraz súčasťou finančných služieb (pozri otázku 3.5) atď..

Hranice medzi transakciami (platobná bilancia a „ostatnými tokmi“ (precenenie a ostatné zmeny objemu) boli významne upravené, hlavne pokiaľ ide o výmenu zahraničných aktív medzi dvoma rezidentskými inštitucionálnymi jednotkami (pozri otázku 3.3 a 3.16) a zaradenie výnosov prislúchajúcim vlastníkom akcií investičných fondov (pozri otázku 3.6).

BPM6 odporúča zostavovanie a prezentáciu údajov o priamych zahraničných investíciách (PZI) na báze aktív/pasív („hrubej“ báze). To má vplyv na celkové aktíva (nadobudnutie) a pasíva (prírastok)², ale nemá vplyv na čisté PZI (transakcie a pozície). Zahrnutie investícií medzi „sesterskými podnikmi“ však bude mať na čisté PZI určitý vplyv (pozri otázku 3.9).

Pokiaľ bolo splácanie istiny alebo úrokov v omeškaní, bola transakcia podľa BPM5 imputovaná a výška nedoplatkov bola preklasifikovaná z pôvodného aktíva/pasíva na krátkodobý dlh pod „ostatné pasíva“. V BPM6 imputované transakcie pre nedoplatky istiny a úrokov neexistujú. Nedoplatky istiny zostávajú pod rovnakým nástrojom a úroky sa vykazujú ako naakumulované s kompenzujúcim záznamom pod príslušným nástrojom.

V BPM6 prišlo tiež k určitej sektorovej realokácii, najmä v nefinančných holdingových spoločnostiach (teraz sú súčasťou finančného sektora), ktorá však nemá viditeľný dopad na štandardnú prezentáciu (zostávajú v „ostatných sektoroch“). Subjekty zriadené pre špeciálny účel a iné podobné štruktúry sú v BPM6 diskutované podrobnejšie. Je jasnejšie povedané, že s týmito subjektmi sa vždy zachádza ako so samostatnými jednotkami, pokiaľ majú sídlo na území iného štátu než ich majitelia. Príloha 8 BPM6 uvádza prehľad všetkých metodických zmien oproti BPM5.

3.2. Prišlo k zvýšeniu/zníženiu počtu položiek na zozname finančných aktív/pasív?

Do systému bolo doplnených niekoľko aktív a pasív. Osobitné práva čerpania (SDR) sú teraz pasívom príjemcu (centrálnych bánk). Penzijné nároky sú interpretované ako finančný nástroj vrátane časovo rozlíšených záväzkov nefondových penzijných systémov. Rezervy na uplatnenie štandardizovaných záruk sa v systéme tiež interpretujú a narába sa s nimi podobne ako s poisťno-technickými rezervami. Zamestnanecké opcie na akcie sa interpretujú ako nástroj spolu s finančnými derivátmi.

3.3. Zmenila sa hranica medzi transakciami a „ostatnými tokmi“?

Definícia štatistiky platobnej bilancie je vymedzená na transakcie medzi rezidentami a nerezidentami. Preto napr. výmena zahraničných aktív medzi dvomi rezidentskými inštitucionálnymi jednotkami by nemala byť vykázaná v platobnej bilancii (ako transakcia), ale mala by ovplyvniť sektorové pozície cez reklasifikačný účet (pozri otázku 3.16 – odchýlka EU od tohto odporúčania). Reklasifikačný účet by mal byť použitý tiež pre zachytenie zmien finančných aktív a pasív vyplývajúcich zo zmien miesta pobytu jednotlivcov (namiesto kapitálového transferu – pozri

² Vrátane príslušných (výdavov a príjmov) dôchodkových transakcií.

tiež otázku 3.8). Dôchodky z investícií priradené vlastníkom akcií (podielových listov) investičných fondov zahŕňajú zadržané/nerozdelené zisky, preto sú teraz zmeny pozícií čiastočne vysvetľované reinvestovaním zisku (transakcia) namiesto precenenia.

3.4. Bude mať prechod na BPM6 vplyv na hlavné agregáty (napr. účet tovarov a služieb, bežný účet, transakcie na kapitálovom účte a na finančnom účte a na medzinárodnej investičnej pozícii)?

Hoci sa väčšina agregátov/„vyrovnávajúcich položiek“ so zavedením BPM6 zmení, celkovo sa očakáva, že dopad bude obmedzený.

Celková bilancia tovarov a služieb by sa nemala podstatne zmeniť, ale na jednotlivých účtoch (tovary a služby oddelene) budú mať zmeny významný vplyv, najmä v dôsledku nového začlenenia „merchantingu“, aplikácie zásady ekonomického vlastníctva (pozri otázku 3.5) a aplikácie s nepriamo meranými finančnými sprostredkovateľskými službami (zahrnutie tejto položky do služieb). Saldo prvotných dôchodkov/primárnych výnosov bude ovplyvnené najmä novým prístupom k (nerozdeleným) dôchodkom priradeným držiteľom akcií investičných fondov. Bilancia druhotných dôchodkov/sekundárnych výnosov by mala zostať v podstate rovnaká. Saldo kapitálového účtu sa zmení, najmä v dôsledku nového prístupu k transferom migrantov (pozri otázku 3.8). Čisté pôžičky/výpožičky (z hľadiska finančného účtu) budú ovplyvnené transakciami s novými finančnými aktívami a pasívami (neočakáva sa, že budú významné), a tiež novým prístupom k reinvestícii zisku do akcií investičných fondov. Pokiaľ ide o zahraničnú investičnú pozíciu (i.i.p.), vykazovanie PZI na „hrubej“ báze (pozri otázku 3.2) povedie okrem nových aktív a pasív tiež k podstatnému zvýšeniu aktív a pasív, i keď čistá i.i.p. touto zmenou nie je ovplyvnená.

Je treba zdôrazniť, že generický prechod z BPM5 na BPM6, ktorý MMF uskutočňuje od konca roka 2012 je koncipovaný tak, aby neprišlo k zmenám:

- i) salda na bežnom, kapitálovom a finančnom účte;
- ii) výške rezervných aktív;
- iii) salda chýb a omylov.

3.5. Účet tovarov a služieb (dovoz a vývoz): aké sú hlavné zmeny?

Účet tovarov a služieb je zavedením BPM6 ovplyvnený najviac. Prišlo k objasneniu niektorých hraničných prípadov. Menšie úpravy, vrátane reklasifikácie niektorých transakcií z kapitálového účtu na účet služieb (pozri otázku 3.8), sú zavádzané na tomto účte priebežne, avšak zmeny, pri ktorých sa očakáva, že budú mať významný vplyv, sú uvedené ďalej.

Výrobné služby u cudzích fyzických vstupov

V BPM5 bola zmena vlastníctva imputovaná pri tovaroch, ktoré boli spracované iným subjektom než vlastníkom. Tieto imputované transakcie boli zaradené na hrubej báze do „tovarov na spracovanie“ (zušľachtovací styk) na účte tovarov. V BPM6 je táto imputácia zrušená a poplatok získaný za poskytnuté spracovateľské služby je zaradený do „výrobných služieb u cudzích fyzických vstupov“. Obchod s tovarom sa vykazuje (len) pokiaľ tovar zmení ekonomické vlastníctvo, nie keď je fyzicky odoslaný do niektorej ekonomiky k spracovaniu bez zmeny ekonomického vlastníctva. Pri ekonomikách, pre ktoré je obchod v rámci zušľachtovacieho styku dôležitý, príde podľa BPM6 k zníženiu hrubého vývozu a dovozu tovarov a k zvýšeniu vývozu a dovozu služieb. Nárast služieb sa bude rovnať hodnote prevedených spracovateľských služieb.

Čistý vývoz tovarov v rámci merchantingu

V BPM5 bol merchanting zahrnutý do položky „merchanting a ostatné služby spojené s obchodom“. V prípade že bol tento tovar držaný v zásobách z jedného obdobia do nasledujúceho obdobia, bol nákup tovarov v rámci merchantingu zaradený do dovozu tovarov a rovnaká hodnota bola odpočítaná z dovozu (ako záporný dovoz) v období, v ktorom bol tovar predaný. Rozdiel medzi hodnotou tovaru pri nadobudnutí a jeho hodnotou pri predaji bol vykázaný ako vývoz služieb merchantingu. V BPM6 je merchanting tovarov reklasifikovaný zo služieb do tovarov. Nákup tovarov je klasifikovaný ako záporný vývoz tovarov ekonomiky obchodníka a predaj je klasifikovaný ako

kladný vývoz tovarov. Rozdiel medzi hodnotou predaja a hodnotou nákupu tovarov je vykazovaný vo vývoze tovarov ako „čistý vývoz tovarov v rámci merchantingu“.

Nepriamo merané finančné sprostredkovateľské služby (FISIM)

Finančné spoločnosti poskytujú dlžníkom a veriteľom (vkladateľom) niektoré finančné služby, za ktoré sú odmeňované nepriamo. Skutočne platené či prijaté úroky zahŕňajú prvok dôchodku („čistý úrok“) a poplatok za danú službu (FISIM). V BPM5 nebola položka FISIM vykazovaná oddelene od skutočne platených či prijatých úrokov a nebola preto zahrnutá do finančných služieb, ale do účtov dôchodkov.³ V BPM6 sa FISIM vypočítava pre úvery a vklady voči niektorým finančným spoločnostiam a je alokovaný na účet služieb. Položka „čistý úrok“ skutočne platených či prijatých úrokov (bez poplatku za služby finančného sprostredkovania) sa stále vyказuje na účte prvotných dôchodkov (účet výnosov/dôchodkov v BPM5).

Poistovacie a penzijné služby

Zostavovanie poisťovacích transakcií podľa BPM6 je sofistikovanejšie než v prípade BPM5 a má významný vplyv na všetky účty, vrátane odhadu položky služieb. Náhrady z poistenia, jedna z položiek tohto odhadu, sa teraz mení tak, aby boli očistené o „volatilitu záväzkov“, čím sa usiluje o korekciu o odchýlky od dlhodobejšieho trendu vývoja záväzkov poisťovní vzhľadom k mimoriadne veľkým záväzkom vznikajúcim v krátkodobom horizonte (katastrofy). „Doplnkové poistné“ (výnosy investícií z aktív určených k plneniu záväzkov poisťovní voči účastníkom) sa teraz pri odvodzovaní poisťovacích služieb rovnako berie do úvahy (v BPM5 nebolo popísané).

V BPM6 sa s neživotným poistením a zaistením narába podobne, čo je zmena oproti BPM5. V BPM5 sa vývoz zaistovacích služieb v zásade odhadoval ako saldo všetkých tokov medzi rezidentskými (nerezidentskými) zaistovňami a nerezidentnými (rezidentskými) poisťovňami.

Marža finančných dilerov

Marže finančných dilerov sú v BPM6 jasne prezentované ako poplatok za službu, zatiaľ čo v BPM5 s nimi bolo zaobchádzané vlašne a zostavovatelia platobnej bilancie a investičnej pozície voči zahraničiu ich viac menej ignorovali. Dileri alebo tvorcovia trhu finančných nástrojov si môžu účtovať poplatok za svoje služby, celkom alebo čiastočne, vďaka rozdielu medzi nákupnou a predajnou cenou. Rozdiel medzi referenčnou cenou a nákupnou cenou dílera v čase nákupu predstavuje hodnotu služby vyúčtovanej predajcovi. Podobne rozdiel medzi referenčnou cenou a predajnou cenou dílera v čase nákupu predstavuje hodnotu služby poskytnutej kupujúcemu. Referenčná cena je obvykle v strede medzi nákupnou a predajnou cenou.

3.6. Účet prvotných dôchodkov/primárnych výnosov (dôchodky/výnosy): aké sú hlavné zmeny?

Pojem prvotné dôchodky zavádza BPM6 a zodpovedá pojmu „výnosy“ plus niektoré položky bežných prevodov (dane z výroby a dovozu, subvencie a nájomné) podľa BPM5. Táto zmena dáva BPM6 do súladu s národnými účtami. Z metodického hľadiska sú prvotné dôchodky ovplyvnené najmä novým pohľadom k priamym zahraničným investíciám na „hrubej“ báze (opísané v otázke 3.9) a vykazovaním reinvestovaného zisku z akcií investičných fondov (pozri nižšie). Ďalšie menej významné zmeny vyplývajú z:

- i) objasnenia pojmu superdividendy (mimoriadne platby akcionárom z akumulovaných rezerv) a rozšíreného narábania s nimi ako s čerpaním kapitálu (namiesto rozdelenia výnosov);
- ii) termínu pre vykazovanie dividend, ktoré sa menia z „dátumu splatnosti“ (tzn. dňa výplaty dividendy) na „ex dividend dátum“ (tzn. deň keď sa o výplate dividend rozhodlo);
- iii) úpravy dôchodkov z úrokov tým, že sa eliminuje položka nepriamo meraných finančných sprostredkovateľských služieb (FISIM) a zostanú „čisté úroky“ (podrobnejšie pozri otázku 3.5);
- iv) vykazovanie úrokov z osobitných práv čerpania (SDR) v hrubej výške so zavedením záruk za alokáciu SDR.

³ FISIM však boli zahrnuté do odhadov národných účtov podľa systému národných účtov 1993. To bol jediný rozdiel, pokiaľ ide o pokrytie dovozu a vývozu tovarov a služieb medzi BPM5 a SNA 1993.

Dôchodky z investícií patriace vlastníkom akcií investičných fondov

V BPM5 boli na účte dôchodkov vykazované len skutočné dôchodky z akcií investičných fondov rozdelené ich vlastníkom. Nerozdelené dôchodky ovplyvňovali zahraničnú investičnú pozíciu prostredníctvom účtu precenenia. V BPM6 sa vykazujú všetky dôchodky vyplývajúce z akcií investičných fondov ako priradené akcionárom, buď ako skutočne rozdelené dôchodky (dividendy) alebo ako reinvestovaný zisk. V praxi je s dôchodkami vyplývajúcimi z akcií investičných fondov narábané podobne ako pri priamych zahraničných investíciách.

3.7. Účet druhotných dôchodkov/sekundárnych výnosov (bežné prevody): aké sú hlavné zmeny?

Termín druhotné dôchodky sa zavádza v BPM6 a v podstate zodpovedá „bežným prevodom“ v BPM5. BPM6 je tak teraz konzistentný s národnými účtami. BPM6 zavádza pojem „osobné transfery“, ktoré zahŕňajú všetky bežné peňažné alebo naturálne transfery medzi rezidentskými a nerezidentskými domácnosťami bez ohľadu na zdroj príjmu a vzťah medzi domácnosťami. „Remitencie pracovníkov“ podľa BPM5 sú súčasťou osobných transferov a môžu byť nakoniec vykázané ako položka „z toho“.

Druhotné dôchodky sú tiež ovplyvňované zmenami zodpovedajúcimi z rozšíreného pokrytia bežných prevodov pri penzijných zmluvách a štandardizovaných zárukách. Vykazovanie poisťovacích transakcií je v BPM6 dosť zložité, takže manuál obsahuje prílohu (Príloha 6c), ktorá poskytuje podrobný metodický návod.

3.8. Kapitálový účet: aké sú hlavné zmeny?

V BPM6 sa osobné vlastníctvo a ostatné aktíva osôb, ktoré zmenili krajinu, kde sú rezidentami, už nevykazuje ako transakcie, tzn. zmena vlastníctva sa už neimputuje. Vzhľadom k tomu, že sa mení krajina, kde je rezidentom, ale nie vlastníctvo aktív, vykazuje sa zmena v cezhraničných aktívach (ako sú bankové bilancie a vlastníctvo nehnuteľností) a pasívach medzi ekonomikami ako reklasifikácie na „iné zmeny objemu“ v zahraničnej investičnej pozícii. V BPM5 boli transakcie imputované v prípade, že osoby zmenili svoj rezidentský stav.

Dochádza tiež k zmenám vo vymedzení a zaradení nefinančných nevýrobných aktív, konkrétne „patenty a autorské práva“, ktoré sa do tohto zoznamu už nezahŕňajú (klasifikujú sa ako výrobné aktíva a objavujú sa pod službami výskumu a vývoja), zatiaľ čo internetové domény sa identifikujú ako možné ekonomické aktíva.

3.9. Finančný účet – priame investície: aké sú hlavné zmeny?

Najvýznamnejšou zmenou v transakciách PZI je prechod na štandardnú prezentáciu na „hrubej“ báze (aktíva a pasíva). Táto zmena zvyšuje ako čisté nadobudnutie finančných aktív, tak aj čistý prírastok záväzkov. Do BPM6 sú doplnené tiež investície medzi sesterskými podnikmi. Pojmy priamy investor a podnik priamej investície sa v podstate nemení, zatiaľ čo „sesterské podniky“ sú podniky, ktoré obe ovláda či ovplyvňuje ten istý priamy alebo nepriamy investor, ale ktoré sa vzájomne neovládajú ani neovplyvňujú (tzn. nie sú vo vzájomnom vzťahu priamych investícií). Poistno-technické rezervy sa zahŕňajú do PZI (dlhové nástroje), zatiaľ čo všetky dlhové transakcie (vrátane stáleho dlhu podľa BPM5) medzi pridružené finančné podniky (prijímanie vkladov, investičné fondy a ostatní finanční sprostredkovatelia okrem poisťovní a penzijných fondov) sú z transakcií PZI vylúčené (podrobnosti o PZI pozri otázky 3.6 a 3.14). Ďalšie menej významné zmeny vyplývajú z:

- i) vyjasnenia pojmu superdividendy a rozšíreného zaobchádzania s nimi ako s čerpaním kapitálu (negatívna transakcia);
- ii) termínu pre vykazovanie dividend, ktorý sa mení na „ex-dividend dátum“ (dátum keď sa rozhodne o výplate dividendy). Doteraz je to dátum vyplatenia dividendy.

3.10. Finančný účet – portfóliové investície: aké sú hlavné zmeny?

Transakcie portfóliových investícií sú najviac ovplyvnené „reinvestovaným (nerozdeleným) ziskom“ z akcií investičných fondov (pozri tiež otázku 3.6), čo v BPM6 ovplyvňuje zahraničnú investičnú pozíciu

prostredníctvom transakcií, nie prostredníctvom „precenenia“ ako v BPM5. Ďalšie menej významné zmeny vyplývajú z:

- i) vyjasnenia pojmu superdividendy a rozšíreného zaobchádzania s nimi ako s čerpaním kapitálu (negatívna transakcia);
- ii) termínu pre vykazovanie dividend, ktorý sa mení na „ex-dividend dátum“ (dátum keď sa rozhodne o výplate dividendy).

3.11. Finančný účet – finančné deriváty: aké sú hlavné zmeny?

Kategória „finančné deriváty“ bola premenovaná tak, aby bol jasnejší jej obsah. Slová „iné než rezervy“ boli doplnené, aby bolo jasné, že tieto finančné deriváty v rezervných aktívach nie sú zahrnuté do tejto funkčnej kategórie a slová „a zamestnanecké opcie na akcie“, aby bolo vysvetlené zahrnutie tohto nového aktíva podľa BPM6. Ako napovedá názov, zamestnanecké opcie na akcie sú opcie na nákup akcie spoločnosti ponúknuté zamestnancom spoločnosti ako forma odmeny.

3.12. Finančný účet – ostatné investície: aké sú hlavné zmeny?

V BPM6 sú dôchodky z úrokov očistené o položku poplatkov za nepriamo merané finančné sprostredkovateľské služby s tým, že zostane „čistý úrok“ (podrobnejšie pozri otázku 3.5). Táto metodická zmena ovplyvňuje transakcie (naakumulovaný úrok) s vkladmi a úvermi vykazované v kategórii ostatné investície. Novú alokáciu (alebo zrušenie) SDR teraz menové orgány vykazujú ako „čisté prírastky záväzkov“. Transakcie s inými účasťami nezahrnuté do priamych investícií (napr. účasti v medzinárodných organizáciách) sa teraz identifikujú oddelene v ostatných investíciách.

3.13. Finančný účet – rezervné aktíva: aké sú hlavné zmeny?

BPM6 nezavádza žiadne významné zmeny v transakciách s rezervnými aktívami. Prišlo však k určitému vyjasneniu umiestnenia účtov zlata. Pokiaľ transakcie na „účtoch pre nealokované zlato“ boli teoreticky vykazované už v BPM5 pod transakciami s menovým zlatom, v BPM6 je s nim zachádzané oveľa jasnejšie, najmä pokiaľ ide o zaznamenanie transakcie s pasívami protistrany (obeživo a vklady v rámci ostatných investícií, pokiaľ nie sú pri iných menových orgánoch).

3.14. Medzinárodná investičná pozícia: aké sú hlavné zmeny?

Do systému bolo doplnených niekoľko aktív a pasív, ktoré majú priamy vplyv na zahraničnú investičnú pozíciu (pozri otázku 3.2). Prezentácia PZI na „hrubej“ báze má významný vplyv na zahraničnú investičnú pozíciu, tak že aktíva a pasíva finančných investícií (spätná investícia) sú prezentované oddelene, tzn. nie sú upravené ich vzájomným započítaním podľa smeru investície (štandard BPM5). Navyše teraz boli zavedené investície medzi sesterskými podnikmi, zatiaľ čo podľa BPM5 boli investície rozptýlené v iných funkčných kategóriách v závislosti od charakteru investície (pozri tiež otázku 3.9).

3.15. Ovplyvní BPM6 tiež výkaz devízových rezerv (International Reserves Template)?

Nie, výkaz devízových rezerv nie je priamo ovplyvnený BPM6 (pozri otázku 3.13).

3.16. Existuje nejaká metodická zásada BPM6, ktorou sa EÚ nebude riadiť?

Zostavovanie externých štatistík pre menovú úniu alebo ekonomické oblasti, ako je eurozóna a EÚ, vytvára značné dodatočné výzvy a požiadavky na údaje. Preto bolo nutné v rámci EÚ uzavrieť niektoré praktické dohody týkajúce sa niektorých štandardných požiadaviek určených v BPM6. Týkajú sa hlavne:

- i) ocenenia nekótovaných a ostatných akcií pri priamych zahraničných investíciách;
- ii) výmeny zahraničných finančných aktív medzi rezidentami a domácich finančných aktív medzi nerezidentami;
- iii) funkčná klasifikácia transakcií/pozície pri akciách investičných fondov.

Ocenenie nekótovaných a ostatných akcií pri priamych zahraničných investíciách

BPM6 predpisuje pre ocenenie medzinárodných účtov trhové ceny. Trhové ceny však nie sú pri mnohých aktívach/pasívach (ak sa s nimi neobchoduje často) k dispozícii, čo platí aj pre nekótované a ostatné akcie. Pre tieto aktíva a pasíva BPM6 navrhuje odhad reálnych hodnôt, ktoré v podstate aproximujú trhové ceny. Manuál odporúča šesť alternatívnych metód (pozri ods. 7.16), vrátane hodnoty vlastného kapitálu v účtovnom ocenení (OFBV). Aj keď je možné pokúsiť sa o efektívnejšiu aproximáciu trhových hodnôt, krajiny EÚ sa dohodli, že sa v kontexte PZI budú všeobecne riadiť touto metódou odhadu. Pokiaľ bude táto metóda uplatňovaná jednotne v celej EÚ a bude zaistené perfektné pokrytie, zabráni sa bilaterálnym asymetriám vyplývajúcim z vykazovania transakcií/pozícií podľa rôznych metód ocenenia.

Výmena zahraničných finančných aktív medzi rezidentami a domácich finančných aktív medzi nerezidentami

Zmenou oproti BPM5 je klasifikácia výmeny zahraničných finančných aktív medzi dvoma rezidentskými inštitucionálnymi jednotkami a domácich finančných aktív medzi nerezidentami ako reklasifikácie sektoru držby, tzn. nie ako platobno-bilančná medzinárodná transakcia, ale ako ovplyvnenie medzinárodnej investičnej pozície prostredníctvom „ostatných zmien objemu“.⁴

Aj keď to nemá vplyv na medzinárodnú investičnú pozíciu alebo na ktorúkoľvek inú vyrovnávajúcu položku, národné príspevky na zostavovanie agregátov eurozóny/EÚ, ktoré by sa odchyľovali od prístupu dlžník/veriteľ by nezaistili bilaterálnu symetriu.

Predpísané zaznamenanie podľa BPM6 by sa navyše tiež odchyľovalo od toho istého prístupu dlžník/veriteľ predpísaného v manuáloch národných účtov (2008 SNA a ESA 2010) o vykazovaní transakcií na základe systému od-koho-komu. Aby bola zaistená symetria v agregácii národných príspevkov do agregátov eurozóny a EÚ a konzistencia medzi platobnou bilanciou a štvrtročnými účtami eurozóny na základe od-koho-komu, budú tieto výmeny preto vykazované ako transakcie (v b.o.p.) v agregátoch eurozóny a EÚ.

Funkčná klasifikácia transakcií/pozícií pri akciách investičných fondov

BPM6 jasne uvádza, že investičné fondy môžu byť priami investori a/alebo podniky priamej investície. Napr. „fond fondov“ je investičný fond, ktorý investuje do iných investičných fondov a môže tak byť priamym investorom do jedného z fondov. To isté platí pre veľkých (obvykle inštitucionálnych) investorov, ktorí môžu držať 10 % akcií investičných fondov príslušného fondu. Pretože sa však očakáva, že táto ekonomická realita bude zanedbateľná, a aby sa zabránilo bilaterálnym asymetriám v EÚ, bolo dohodnuté, že držby akcií investičných fondov nie sú klasifikované ako PZI, aj keď platia kritéria pre kontrolu a vplyv PZI. Inými slovami, investičné fondy v EÚ nie sú nikdy klasifikované ako podniky priamej investície. Akékoľvek držby akcií investičných fondov je treba klasifikovať ako portfóliové investície.

⁴ To isté bude platiť v prípade výmeny nástrojov vydaných rezidentami medzi dvoma nerezidentskými inštitucionálnymi jednotkami, pokiaľ to bude sektor protistrany vyžadovať.

4. ZMENY V PUBLIKÁCIÁCH A DOSTUPNOSŤ ÚDAJOV

4.1. Kedy budú údaje podľa BPM6 k dispozícii?

ECB začne publikovať štatistiky platobnej bilancie, zahraničnej investičnej pozície a devízových rezerv podľa nových Všeobecných zásad (a BPM6) v poslednom štvrtroku 2014. Do tej doby všetky krajiny eurozóny/EÚ zavedú BPM6 a očakáva sa, že budú publikovať údaje na národnej úrovni rovnako podľa nových štandardov.

4.2. Zmenia sa v dôsledku prechodu na BPM6 štatistické publikácie?

Áno, všetky štatistické publikácie budú zmenené (napr. kapitola štatistiky eurozóny v Mesačnom bulletinu ECB) tak, aby obsahli nie len nové zmeny prezentácie, ale rovnako, aby zohľadnili ďalšie dostupné detaily a to aj pokiaľ ide o periodicitu (pozri otázku 4.3).

4.3. Budú dostupné údaje po prechode na BPM6 podrobnejšie?

Nové požiadavky ECB na externú štatistiku (Všeobecné zásady ECB/2011/23) sú podrobnejšie, najmä pokiaľ ide o údaje o nástrojoch v rámci rôznych funkčných kategórií (ktoré sú ľahko porovnateľné s národnými účtami). Navyše bude podrobnejšie teritoriálne členenie i.i.p. eurozóny namiesto v ročnej periodicite bude k dispozícii v štvrtročnej periodicite. Informácie o cezhraničných prevozech eurobankoviek budú od polovice roku 2013 navyše dostupné na mesačnej báze, zatiaľ čo v súčasnosti je aktualizácia poskytovaná na ročnej báze v publikácii „Medzinárodná úloha eura“.

4.4. Aká/aké koncepcia/koncepcie bude použitá/budú použité pre priame zahraničné investície (PZI)?

ECB bude zverejňovať PZI na „hrubej“ báze (aktíva a pasíva), ako to odporúčajú manuály BPM6 a BD4 OECD. Paralelne s prezentáciou aktív/pasív budú možno k dispozícii aj iné koncepcie PZI, ako napr. nová rozšírená koncepcia podľa smeru investícií (podrobnosti pozri BD4). Táto druhá možnosť bude závisieť od dostupnosti údajov a dopytu užívateľov.

4.5. Aký je referenčný dátum pre spustenie údajov podľa BPM6 (budú k dispozícii staršie údaje)?

Komplexné a vysoko kvalitné údaje podľa BPM6 sú k dispozícii od referenčného mesiaca január 2013. V dobe od referenčného mesiaca január 2008 do decembra 2012 budú komplexné údaje podľa BPM6 odvodené z existujúcich údajov podľa BPM5 (podľa možnosti doplnených o ďalšie podrobnosti). Za obdobie pred rokom 2008 (a spätne od roku 1999) budú dostupné údaje podľa BPM6 menej podrobné a vo všetkých prípadoch konvertované z prvotných hrubých údajov BPM5. Dostupnosť spätných národných údajov na základe BPM6 sa bude odlišovať v jednotlivých krajinách EÚ a bude závisieť na dostupnosti národných údajov a ďalších obmedzeniach.

4.6. Bude možné naďalej nájsť údaje podľa BPM5? Do kedy (referenčný dátum)?

Údaje podľa BPM5 budú zastavené od okamihu, keď budú prvýkrát publikované údaje podľa BPM6 (posledným referenčným obdobím bude štvrtý štvrtrok roku 2014). Údaje podľa BPM5 budú síce stále dostupné v Statistical Data Warehouse ECB, ale nebudú aktualizované ani revidované.

4.7. Kde môžem nájsť kvantitatívne informácie o dopade BPM6?

Informácie o kvantitatívnom dopade prechodu na BPM6 na agregáty eurozóny a EÚ nie sú ešte k dispozícii. Od augusta 2012 však MMF publikuje národné údaje označené ako BPM6, ktoré sú odvodené/konvertované (prostredníctvom automatizovaného procesu technickej konverzie) z údajov v skutočnosti založených na BPM5. Paralelná dostupnosť národných údajov podľa obidvoch štandardov poskytuje široký prehľad o očakávanom kvantitatívnom dopade nového manuálu na národnej úrovni (nie na úrovni eurozóny/EÚ). K tomuto porovnaniu je však treba pristupovať

s opatrnosťou vzhľadom k predpokladom týkajúcim sa procesu konverzie konkrétne, že hlavné vyrovnávajúce položky zostanú rovnaké.

4.8. Kde budem môcť nájsť údaje podľa BPM6?

ECB bude ako doteraz k šíreniu údajov využívať najmä Statistical Data Warehouse. Všetky štatistické produkty/publikácie ECB budú navyše revidované tak, aby vyhovovali novej nomenklatúre BPM6 a dostupnosti údajov. Pôjde o mesačnú a štvrťročnú Statistical Press Releases, kapitolu „Euro Area Statistics, External Transactions and Positions“ v Mesačnom Bulletine a Statistics Pocket Book.

4.9. Bude zachovaná rovnaká štruktúra kódovania?

Užívatelia, ktorí si sťahujú údaje o platobnej bilancii a zahraničnej investičnej pozícii zo Statistical Data Warehouse ECB zaznamenajú so zavedením novej definície štruktúry údajov (Balance of Payments - Data Structure Definition (BOP-DSD)) významnú revíziu štruktúry kodifikácie údajov. BOP-DSD bude celosvetovou štruktúrou údajov, ktorá je v súlade so štandardom Výmeny štatistických údajov a metaúdajov (Statistical Data and Metadata Exchange, SDMX). Harmonizuje kodifikáciu štatistiky platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície a devízových rezerv na celom svete, vrátane údajov publikovaných ECB, Eurostatom, MMF a OECD. Podrobné informácie o novej štruktúre kódovania budú k dispozícii spolu s prvým zverejnením údajov podľa BPM6.